

חיוך מסויים מאד

אם כן, מה הפחד? הפחד הוא, פשוט, מפני גילוי דרכי השפעתו של מנגנון-החושך על רועות השלטון. הפחד הוא גם מפני גילוי הסיבה האמיתית להחזקת האדם השלישי במאסר: סיבה שאינה קשורה כלל בעבירה שבגללה הורשע (החזקת מיסמכים סודיים ללא סמכות), אלא בפרשת-לבון.

לכן השתבשה הדרך השיגרית של העלאת הצעתנו בצורה ובמועד המקובלים. אירעו כמה דברים מוזרים. ההצעה עוכבה. נערכו דיונים בנושאות הכנסת. הנשיאות העבירה את הדיון לתעודת-הכנסת. מישהו טרח להוסיף כמה עמודים משוכפלים. שהכילו את החוקים הנוגעים בדבר.

תבענו מיד את הזכות להיות מוזמנים בפני החברה ולהשמיע שם את הטענות המשפטיות שלנו נגד המזימה למנוע את העלאת ההצעה. על כך קיבלתי תשובה שלילית מו"ר החברה, איש מפא"י ברוך אוניה — ללא הנמקה עניינית.

אותו זמן נערך על הצעתי דיון בהנהלת הקואליציה. שרר-המשפטים כעבר ובהנה — פינחס רוזן ויעקוב שמשון שפירא — דיברו בעד גניות הצעתי. איש אחד נוסף, שאינו חבר-הכנסת, הוזמן לחתום דעה ודיבר נגד הצעתנו.

לאחר-מכן התכנסה ועדת-הכנסת. נערך בה דיון נרגש, הועלו טענות שונות (כולן פסולות, לדעתנו, מבחינה משפטית ופרלמנטרית כאחת), מבלי שניתן לנו להגיב עליהן, ומבלי שאף נמסרו לנו רישומים. לאחר-מכן נדחה הדיון בשבוע.

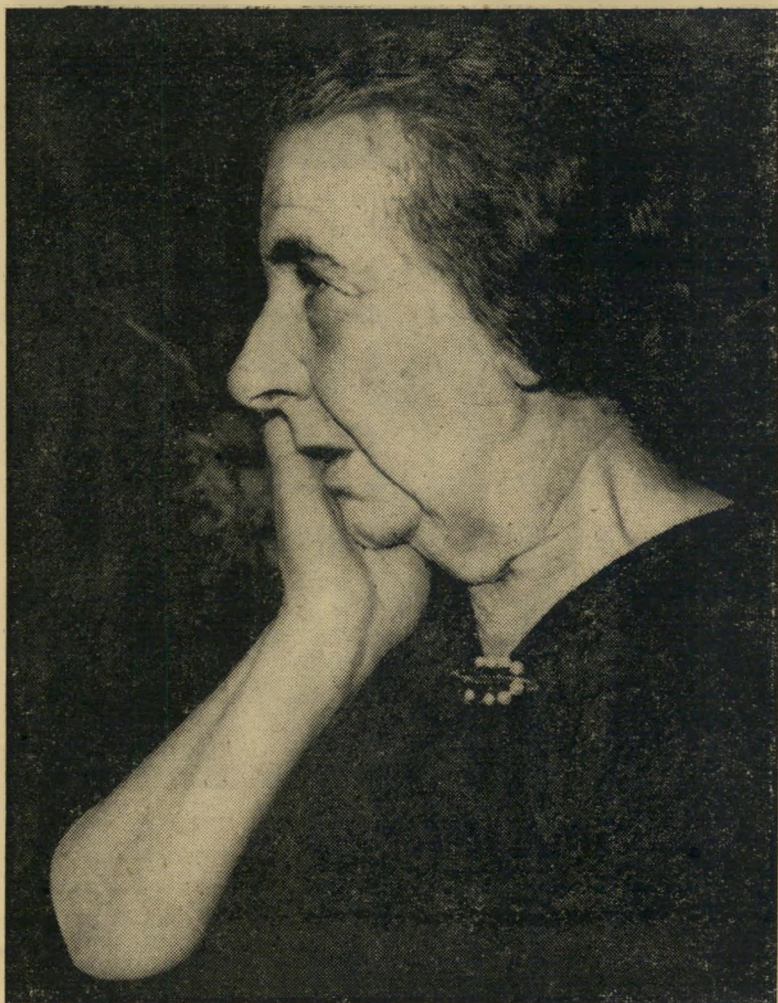
מה הן הטענות?

● שהעניין הוא משפטי, ועל כן אין הכנסת מוסמכת לדון בו. זיהי, לדעתנו, שטות. לכנסת מותר לדון בכל הליך משפטי, אחרי שנגמר. גם אילו היתה ועדת-השיחוררים מוסד משפטי, היה מותר לנו להעלות החלטה שלה לביקורת, לשם הבהרת הצורך בשינוי הנוהל או החוק.

אבל ועדת-השיחוררים כלל אינה מוסד משפטי. אמנם עומד בראשה שופט, אך היא ועדה ממונה מטעם הרשות המבצעת. בענייני בסחון — האיש הקובע בה הוא נציג מנגנון-החושך, שאינו חבר בה, ושהוא בחדאי איש הרשות המבצעת, הכפופה לביקורת הכנסת.

● שאין הכנסת דנה בגורלו של איש יחיד. גם זוהי, עם כל הכבוד, שטות. הכנסת דנה בפרשת סיבלן ובפרשות דומות של אנשים יחידים. (הנמקה זו באה אחרי ששינינו את נוסח הצעתנו, השמטנו מתוכה את איזכור ועדת השיחוררים, והגדרנו את הנושא כ"בעיית האדם השלישי".)

הפרשה כולה היא החמורה ביותר שנתקלנו בה עד כה בכנסת. כי היא מוכיחה בעליל כי מנגנון-החושך שולט גם בבית זה — כאשר הוא רוצה בכך.

גולדה

טיסה לקאהיר: הודעה אישית

אין זה פלא שאין אנחנו פופולאריים ביותר בחוגי מנגנון-החושך. גם לא התאמצנו במיוחד לרכוש פופולאריות כזאת. להיפך.

הזדמנות טובה הגיעה כאשר עלו לקריאה סופית שתי הצעות-חוק שבאו להאריך את תקנות-החירום דבר אזורי-בסחון ורישום-ציווד, עליהן דחתתי בשבוע שעבר. בעד: כל הניכחים בבית. נגד: הקול היחיד של סיעתנו. אפילו שתי הסיעות הקומוניסטיות נדערו מן האולם. במערכה נגד הבטחוניזם נשארו לבדנו.

לאותו עניין היה הר אחר. כזכור, אמר לי ח"כ חיים לנדאו (חרות) בעת הדיון בתקנות-החירום אלה, שאקח מטוס ואתוס לקאהיר. דברים דומים, בסגנון שונה, אמר דויד הכהן המפא"י.

הצורה היחידה בה אפשר לענות על התקפה כזאת היא "הודעה אישית". במשך כמה ימים שקלנו אם לנקוט, בפעם הראשונה, שיטה זו. היו כמה נימוקים טובים בעד ונגד:

● **נגד**: בגלל האופי המיוחד של הודעה כזאת, נאלץ בעל-ההודעה לשים את הדגש על הצד האישי, תחת להבליט את הצד הציבורי של העניין.

● **בעד**: אסור להשאיר דברים כאלה בלי מענה, אחרת נוצר רושם כי אין תשובה לטענה "מוחצת" כזאת של הדוברים הבטחוניסטיים. בסוף החלטנו בעד. עמדו בפנינו שני מכשולים:

● מותר למסור הודעה כזאת רק "להסרת האשמה (אישית) שהושמעה בכנסת". יו"ר הישיבה קרא את הדברים מראש, ורשאי להפעיל עליהם צנזורה.

● על המכשול הראשון התגברנו בדרך שעוררה רעמי-צחוק בכנסת — כי חברי-הכנסת חשבו שהערמנו על התקנון באמצעות נוסח מתחכם. וכך אמרנו:

"מן הדברים האלה (של לנדאו והכהן), שפורסמו בעתונות בהבלטה דבה, משתמעת הר האשמה כאילו אני מוכן לקבל על עצמי שליחויות לאומיות ברוח הדברים שסימתי מטיפה להם — אם מפני שאני חושש מפני הסכנה הכרוכה בדבר, אם מפני שאני עצמי בכבודי ומסיל בי דופי".

גולדה מאיר: (בזעם): אולי עולה על דעתך שבכלל לא חושבים על זה? **אבנרי**: אם לא חושבים, לא צריכים לדבר.

המהומה שככה, ובאולם השתרר שקט, כאשר הצעתי להודעה עצמה:

(א) קיבלתי על עצמי בעבר שליחויות של שלום, שהביאוני במגע עם מנהיגים בכ"י רים של מדינות ערב. שליחויות אלה לא יכלו לשאת פרי ממש, וזאת החלפת דיעות גלויית-לב, מאחר שלא פעלתי בשם שום גוף ממלכתי, אלא רק בשם עצמי ובשם שותפי לדעה.

(ב) אני מאמין שיש במדינת-ישראל איי שים לאי-מעשים, המסוגלים למלא בהצלחה שליחויות-שלום נועזות ויעילות — ביניהם אישים שקיימו בעבר מגע הדוק עם מנהיגים ערביים מרכזיים, שגם היום הדלת פתוחה בפניהם בבירות-ערב.

חבל שאין כאן קריאת-ביניים (הוספתי הערה זו, כי דחקה כאן השתרר שקט מוחלט. אילו קראה גולדה מאיר קריאת-ביניים, יכלתי לרמוז לה למי אני מתכוון. אבל גולדה ידעה בדיוק כמה דברים אמורים — והפעם שתקה.)

(ג) אני עצמי מוכן בהחלט, ללא שום סייג אישי, למלא שליחות ולהניע לכל מקום אשר טובת-העניין תוביל אליו, אם ייתן לי יפוי-יכוח ממלכתי לבצע את הדבר בהתאם להכרתי

● גם בהצבעה על תיקון חוק-הבטחונות היה גולונו היחיד שהצביע נגד. התנגדנו להענקת שיקול-ידעת בלתי-מוגבל לשר-האוצר בעניין הענקת רישיונות ושלילתם.

אבנריה

רגע המשעשע ביותר שהיה לנו, בשבוע שעבר, הגיע בעת שהצענו להעביר להעדה הבאים:

אבנרי: ... אני חושש לומר שבתום דברי שר-האוצר הבנתי פחות את הנושא מאשר בתחילת דבריו... **גולדה מאיר**: גם אותך לא מבינים!

אבנרי (מחייך לעבר גולדה): בוודאי. אני מקווה שבמשך הזמן תבינו. **מנחם בגין** (שלא קלט את קריאת-הביניים של גולדה): מה אפה מחייך לעבר הגברת מאיר?

אבנרי: מותר לחייך לעבר חברת-הכנסת מאיר. (המולה באולם). **אבנרי**: אפילו נעים לחייך לעבר חברת-הכנסת מאיר.

היו"ר ישראל ישעיהו (לעבר בגין): תראה מה עשית! עכשיו החיוך הזה נכנס לפרוטוקול!

אבל בזה טעה ישעיהו. כאשר הגיע לירי הפרוטוקול הסטנוגרפי, למחרת היום, חיפשתי לשחא את חילופי-הדברים האלה. הם נעלמו באורח-פלא. כאילו לקחה הקצרנית בהתקפת-חרשות פתאומית, שנמשכה כמה דקות.

נראה כי יד נעלמת התערבה ומחקה את הדברים — לשביעות-רצונה של הגברת מאיר, שפניה היו חמוצים מאד בעת המעשה. כי הגברת מאיר, כך ניתן לומר בלי חשש של הגומה, אינה מננית עם האוהדות המושבעות ביותר של סיעת העולם הזה — כוח חדש ונציגה בכנסת.

האדם השלישי: יד מסתורית בוחשת

א היתה זאת הפעם היחידה בה הבחנו בידיים נעלמות הפועלות מאחורי הקלעים בכנסת.

במשך כל השבוע היתה לנו מלחמה ביריב נעלם, חמקני אך מכריע. הנושא: האדם השלישי.

זהו שלוש שבועות תלויה ועומדת דרישתנו להעלות על-סדר-יומה של הכנסת את בעייתו של אדם על-פושם זה, הנמק בכלא רמלה. הגענו לכלל מסקנה כי זכותו לניכוי שלישי מעינושו, כפרס על התנהגותו הטובה בכלא, נשללה ממנו בזדון, בדרך שאינה תואמת את החוק, בגלל שיקולים הנוגדים את הצדק.

כל ח"כ רשאי להעלות כל נושא שהוא כהצעה לסדר-היום. אם סבור הרוב כי אין מקום לדבר — הוא מסיר אותו מסדר-היום, אחרי תשובת השר, בהצבעה במליאת-הכנסת. גם הפעם לא היה לאיש כל ספק כי הצעתי תוסר מסדר-היום, באופן אוטומטי, עלידי הקואליציה.

אך הכוח המסתורי, שפעל נגדנו מאחורי הקלעים, לא חשש מפני ההצבעה. הוא חשש מפני עצם העלאת הדבר במליאה. כלומר: מפני הנאום הקצר, בן עשר הדקות, שבעל-ההצעה זכאי לשאתו להנמקת הצעתו.

החשש לא נבע מטעמי בסחון. היו"ר רשאי להפסיק באמצע כל טיעון הנוגד, לדעתו, את צורכי הבסחון. הוא רשאי גם למחוק מטעמי בסחון מן הפרוטוקול דברים שכבר אמרו (אם כי אינו רשאי למחוק קטע מן הסוג שצוטט לעיל).